

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Вищий державний навчальний заклад України
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНО-
МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Полтава – 2013

паратів і схем. Для кращого засвоєння особливостей морфологічної будови органів студенти мають можливість після занять працювати з підготовленими наборами гістологічних препаратів. Чітко організована самопідготовка забезпечує розв'язання проблеми навчання студентів, уміння самостійно поповнювати знання з дисципліни.

Досвід роботи кафедри показує, що для ефективного навчання іноземних студентів слід залучати їх до участі в студентських наукових конференціях та олімпіадах, які проводяться на базі академії й інших навчальних закладів.

Поєднання різних методів викладання нового матеріалу з акцентом на зв'язок теоретичних тем із клінічними дисциплінами, застосування принципу індивідуального підходу, використання новітніх навчальних засобів навчання, активізація самостійної позааудиторної роботи дозволять забезпечити успішне виконання англомовними студентами навчальної програми з гістології, цитології та ембріології.

Список використаної літератури

1. Вороненко Ю.В. Актуальні проблеми розвитку системи підготовки іноземних громадян у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України / Ю.В. Вороненко, Ю.І. Фисун // Медична освіта. – 2002. – № 3. – С. 14–16.
2. Особливості викладання гістології, цитології та ембріології іноземним студентам / К.С. Волков, Л.В. Якубишина, Л.Я. Федонюк [та ін.] // Медична освіта. – 2002. – № 3. – С. 121–123.
3. Особливості викладання теоретичних дисциплін студентам факультету підготовки іноземних громадян у вищих медичних навчальних закладах / Т.В. Князевич-Чорна, М.І. Грищук, О.Г. Попадинець [та ін.] // Медична освіта. – 2011. – № 4. – С. 17–19.
4. Фоміна Л.В. Педагогічні методи та технології навчання на сучасному етапі / Л.В. Фоміна, О.І. Геращенко, О.В. Самолисова // Формування сучасної концепції викладання природничих дисциплін у медичних освітніх закладах : матеріали VI міжрегіон. наук.-метод. конф. – Харків, 2012. – С. 98–105.

ЗАСТОСУВАННЯ ЕВРИСТИЧНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ОСВІТИ

Шиленко Д.Р., Писаренко О.А., Сосенко Л.В.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Висвітлені основні засади застосування евристичних методів викладання на різних етапах освіти.

Ключові слова: евристика, творчість, педагогіка, європейський вибір, методологія.

Евристичними методами називають різні процедури, спрямовані на скорочення перебору варіантів. З літературних джерел [5] відомо, що автори по-різному характеризують кількість евристичних методів (одні називають кілька базових, інші розрізняють сотні методів). Евристичні методи підвищують вірогідність отримання працездатного (але не завжди оптимального) розв'язання творчої задачі, що виникла, наприклад, через неопрацьованість конкретної теорії, неповноту або недостовірність вихідних даних. Евристичні методи здатні знаходити рішення навіть у дуже складних, непередбачених ситуаціях, однак тут за ефективністю вони поступаються точним алгоритмічним підходам. Особливо важливе застосування цього методу навчання в медичній сфері. Нетривіальність клінічних випадків найчастіше ставить у тупик молодого фахівця, оскільки сукупність різноманіття ускладнень і унікальність кожного пацієнта не завжди дозволяють вписати їх у стандартні схеми лікування. Особливо слід підкреслити, що творчість лікаря не має виходити за рамки протоколів лікування, нормативно-правової бази та рекомендацій Міністерства охорони здоров'я.

Метою цього дослідження є пошук алгоритмів застосування евристичних методів навчання на різних етапах освіти та його обґрунтування.

Матеріал дослідження. Евристичний - цей не часто вживаний прикметник, що означає «той, що забезпечує відкриття», нерідко перетворюється в іменник при переході від евристичного методу до «евристики». Евристика визначає метод поведінки, що допомагає досягненню мети, але який не може бути чітко охарактеризовано, оскільки ми знаємо, чого хочемо, але не знаємо, як цього досягти, де лежить рішення. Евристика (грец. «відшукую», «відкриваю») - наука, що вивчає творчу діяльність, методи, використовувані при відкритті нових концептів, ідей і взаємозв'язків між об'єктами і сукупностями об'єктів, а також методики процесу навчання [3]. Евристичні методи (інша назва евристики) дозволяють прискорити процес вирішення завдання. Евристикою залежно від контексту називають евристичний алгоритм, що становить сукупність прийомів у пошуку розв'язання задачі, які дозволяють обмежити перебір; спосіб навчання, що бере свої витоки від Сократівської маевтики [8]. У Древній Греції під евристикою розуміли спосіб навчання, що практикується Сократом, коли вчитель підводить учня до самостійного вирішення якої-небудь задачі, задаючи йому навідні запитання. У наш час евристичними способами вирішення завдань називають способи, що дозволяють мінімізувати перебір можливих рі-

шень, часто засновані на інтуїції. Посилений інтерес до дослідження евристичних методів виник у зв'язку з можливістю вирішення ряду завдань (розпізнавання об'єктів, доказ теорем і т.д.), у яких людина не може дати точний алгоритм рішення за допомогою технічних пристроїв.

Основним призначенням евристики є побудова моделей процесів вирішення якої-небудь нової задачі. Відомі такі типи моделей [2]: модель сліпого пошуку, яка спирається на так званий метод проб і помилок; лабіринтова модель, у якій розв'язувана задача розглядається як лабіринт, а процес пошуку рішення – як блукання по лабіринту; структурно-семантична модель, яка вважається натепер найбільш змістовною і відображає семантичні відношення між об'єктами, що входять у задачу.

Поведінка учня в роботі за структурно-семантичною моделлю вирішення своєю чергою є проявом стереотипних поведінкових шаблонів, сформованих ним на більш ранніх етапах його утворення та життя в цілому, оскільки провідною метою виховних зусиль родини, школи, інших соціальних інститутів, що займаються навчанням і вихованням, є формування внутрішніх поведінкових регуляторів, у ролі яких у першу чергу виступають ціннісно-нормативні уявлення людини, які охоплюють не тільки знання моральних, правових та інших соціальних норм і цінностей, а й певне ставлення до цих норм, а також здатність дотримуватися їх у реальному житті [4].

Як відомо, засвоєння цінностей і норм є наслідком процесу соціалізації, який відбувається частково стихійно, частково цілеспрямовано в різних формах виховання [7]. Відомі три шляхи «трансляції» культури в сенсі передачі соціального досвіду:

а) предметний спосіб, коли суб'єкт безпосередньо включається в систему реальних об'єктів і, взаємодіючи з ними, осягає їхні властивості та опановує більш-менш доцільний шлях дій;

б) традиційний спосіб, коли суб'єкт, спостерігаючи дію інших людей у різних ситуаціях, сприймає і засвоює відповідні зразки поведінки, які закріплюються в його свідомості у вигляді готових стандартів, шаблонів;

в) свідомо раціональний шлях, коли суб'єкт черпає продукти культури в процесі мовного спілкування з іншими людьми і з каналів масової інформації та спеціальних сховищ соціального досвіду (книги й ін.).

Іншими словами, соціальні норми, що виступають у ролі зовнішніх групових регуляторів суспільної поведінки людини, переводяться у внутрішній план свідомості як у процесі безпосередньої активної взаємодії індивіда зі своїм найближчим оточенням, так і шляхом спеціальних виховних впливів, що ставлять завдання цілеспрямованого формування свідомості індивіда. Таким чином, студент вишу, що пройшов підготовку в школі, де посилену увагу звертали на грамотну побудову персоніфікації людини, розвиток її творчого потенціалу евристичними методами навчання, більш соціально адаптований, як у виші, так і на післядипломному етапі, легше знаходить спільну мову з пацієнтом і може знаходити нетривіальні рішення будь-якого покладеного на нього завдання [6]. Європейська система підготовки фахівців медичного профілю, що передбачає виховання фахівця-універсала, ґрунтується насамперед на навчанні майбутнього лікаря методами компенсації дефіцитів знань навичками самонавчання, творчим підходом, евристики [9]. Отже, перехід на європейську систему освіти має починатися з упровадження евристичних методів розвитку особистості учня ще в школі.

Таким чином, до переваги цього методу слід віднести те, що він зрівнює всіх членів групи, оскільки авторитарність керівництва в процесі його застосування неприпустима. Лінощі, рутинне мислення, раціоналізм, відсутність емоційного «вогника» в умовах застосування цього методу ніби автоматично усуваються. Доброзичливий психологічний мікроклімат створює умови для розкритості, активізує інтуїцію й уяву [1]. Недоліки й обмеження методу полягають у тому, що його застосування дозволяє висунути, знайти творчу ідею в найзагальнішому вигляді. Метод не гарантує ретельної розробки ідеї. Він також непридатний або має обмеження в застосуванні, коли творче завдання вимагає великих попередніх розрахунків, обчислень. Застосування методу колективного пошуку оригінальних ідей вимагає порівняно високої майстерності керівника, здібностей до імпровізації, почуття гумору. У процесі його застосування також не завжди вдається подолати інерцію мислення, оскільки іноді створюється ілюзія деякого найбільш вірогідного засобу, прийому, підходу до розв'язання творчої задачі.

Список використаної літератури

1. Белова Л. О. Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики / Л. О. Белова. – Х. : Вид-во НУА, 2004. – С.79-86.
2. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти / Я. Я. Болюбаш. – К. : Компас, 2005. – С.82.
3. Глоссарий современного образования / [сост.: Астахова В. И. и др.]; под общ. ред. Е. Ю. Усик; Нар. укр. акад. – Харьков : Изд-во НУА, 2007. – С.478.
4. Кобильченко В. В. Формування особистості як психолого-педагогічна проблема / В. В. Кобильченко // Нові технології навчання. – 2001. – Вип. 31. – С. 3–12.
5. Педагогіка вищої школи : [навч. посіб.] / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельюк, А. В. Семенова [та ін.]; за ред. З. Н. Курлянд. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2007. – С.212-220.
6. Семенова А. В. Розвиток професійної компетентності фахівців засобами парадигмального моделювання (інтерактивний тренінг) : [навч.-метод. посіб.] / А. В. Семенова. – О. : СВД Черкасов М. П., 2006. – С.68-99.